

ROZHOVOR S ...

JANEM DOLEŽALEM

Nejstarší člen dobrušského střediska, člen klubu oldskautů, z povolání jáhen, působící v dobrušské farnosti a především skaut tělem i duší, který stál u počátků skautování v Dobrušce - to je Jan Doležal, přezdívaný Gali.

Rozhovor s ním je zvláštní v tom, že je s malými úpravami přepsaný z nahrávky, pořízené před pár lety. Vyprávění nám přišlo tak dobré, že jsme se rozhodli místo vytváření nového rozhovoru tento stávající pouze opsat a rozšířit mezi Vás - čtenáře.

Je tomu sto let, co lord Baden-Powell založil v Anglii skauting, s několika chlapci tábořili v přírodě. Jeho hnutí se rychle rozšířilo do celého světa. Už za čtyři roky profesor Antonín Benjamin Svojsík založil Český svaz skautů. Za symbol si zvolil do štítu na skautské lilii hlavu psa – odznak Chodů, kteří věrně střežili naši státní hranici. Skautský ideál přátelství ke všem je hlavní silou hnutí. Zákon, nebo lépe jeho dodržování, není snadné. Ať se jedná o pravdomluvnost, věrnost, pomáhat všem potřebným, přátelství ke všem lidem bez rozdílu, zdvořilost a úcta ke starším, chránění přírody a všeho, co lidé pracně vytvořili, poslušnost představeným, vždy si zachovat dobrou náladu a hlavně čistota v mysli, slozech i skutcích. To jsou velké požadavky na každého mladého člověka. Jsou to vlastně křesťanské zásady a lord Baden-Powell se k nim výslovně hlásil. V našich podmínkách - při vzniku skautingu u nás - na soumraku rakouské poroby našeho národa bratr Svojsík od tohoto ustoupil, protože rakouská monarchie byla spojována s náboženstvím, alespoň v očích české inteligence. Kdyby

se všichni lidé snažili dodržovat skautské zásady, byl by brzy na zemi ráj. Ve všech dobách se najdou mladí lidé, kteří se touto myšlenkou nadchnou. Další věcí, která mladé lidi přitahuje, je pobyt ve zdravé přírodě, znalosti, které umožňují přežít i za obtížných podmínek a otužit se a prospět vlastnímu zdraví. Při pozorování přírody, ať už živé nebo neživé, díky zásadě pohybovat se tiše a nenápadně, můžeme zažít krásné a poučné chvíle.

Na počátku tohoto hnutí v Dobrušce se počítá duben 1920, kdy jedenáct nadšenců pro život ve volné přírodě, k úctě k druhému, ke kázni a soběstačnosti se sešlo 14. dubna v Provozské stráni a zvolili funkcionáře. Při jejich výpočtu se těžko ubráníme úsměvu. Předseda, jednatel a zároveň kuchař, zapisovatel, ohňostrůjce, praporečník a dva nosiči kotle. Brzy se jim dostaly do rukou Svojsíkovy Základy junáctví. Tam se dověděli o skautských hrách, podávání zpráv na dálku, tj. semaforu, kde každá poloha ruky znamená písmeno abecedy, dále se dověděli o stopování,

souhvězdích na obloze. A tak se vlastně zařadili do skautského hnutí, kam oficiálně vstoupili 1. května 1923. Za deset let, v roce 1933, se v Dobrušce konal propagační týden skautingu se stanovým táborem v parku, kde se střídali skauti i vlčata. A tam jsem také jednu noc spal – s Jendou Školníkem, také vlčetem páté šestky. A to jsem poprvé spal ve stanu.

1/ Jak jsi dostal svou přezdívku?

Přezdívku Gali jsem dostal, protože takovou mojí specializací byla hvězdná obloha. Takže to je vlastně zkratka od „Galileo“. Měl jsem metrový dalekohled, který je teďka v klubovně, daroval jsem ho oddílu Mohykánů i se stativem, a to jsem s sebou vozil na tábory. Takže třeba z Hlavňova jsme sice neviděli do Machova, kde byli Mohykáni, protože nejen, že to bylo víc jak 10km, ale ten tábor byl schován mezi stromy, ale byl tam vidět ten průsek od tábora dolů. Ten jsme mohli pozorovat až z toho Hlavňova. Pamatuji se, když se

skládaly Orlí pera, dal Meddy jednomu, aby hlídal nikoli náš tábor, ale aby hlídal tábor v Machově. Čili on se musel nepozorovaně přesunout až k tomu Machovu a tam pozorovat ten tábor a nějak na sebe upozornit. Udělal to tím, že v noci, když tam usnula hlídka, tak jim nařídil budík a vysypal celý pytel brambor právě po tom průseku dolů k Machovu. Kolem našeho tábora ho kamarádi hledali, nemohli ho najít, bodejť by ho našli, když byl až u toho Machova. A když potom přišel a vyprávěl to, tak jsme z toho byli celí pryč. To byl taky Meddyho kousek, na který se nezapomíná. A právě to, že jsme pozorovali tím dalekohledem, který má tak asi kolem 65 násobného maximální zvětšení, třeba měsíc, všechno, co má nějaké jméno na měsíci, je tím dalekohledem vidět. A měl jsem takovou velkou mapu měsíce, kterou jsem dal taky do klubovny, kde skutečně byly ty podrobnosti vypsané. I takové malé objekty, které jsou jako bílá tečka na měsíci a jsou pojmenovány, tak všechno jsme tím dalekohledem viděli. Pak jsme mohli pozorovat dvojhvězdy, které vypadají jako jedna hvězda, třeba v oji Velkého vozu je jedna hvězda známá, která je ze dvou hvězd, které mají každá svoje jméno – Daneb a to druhý jsem zapomněl. Nebo mlhoviny, to jsou překrásné věci a při těch táborech jsou pro to podmínky, protože tábory bývají daleko od jakéhokoliv světa. Tady, když jsme se dívali, tak jsme museli chodit třeba do Louček, aby nás světla ve městě nerušila. Ale na těch táborech, to byly krásné zážitky, a proto mi dali jméno Galileo – Gali.

2/ Můžeš se s námi podělit o nějaké zážitky z táborů?

Hlavně vzpomínám na tábor v roce 1946, který jsem vedl a jako šestý oddíl jsme získali od střediska jenom jeden stan. Tábořili jsme na Jedlové u Pilcovny. Je tam překrásný táborový kruh, velký tak akorát pro nás dvanáct,

co jsme tam byly a za námi ze všech stran stromy, nádherné prostředí. V tom stanu jsme se samozřejmě museli střídat, když byl jenom jeden. A tam jsme opravdu zažili krásné chvíle. Zvláště když po táboráku hlídka, která má za úkol ten oheň hlídat, už hodně dlouho večer sedí a vypráví si, tak to jsou opravdu nezapomenutelné chvíle.

A potom si ještě zvláště pamatuji - pod vedením Meddyho jsme tábořili u Hlavňova poblíž Broumovských skal a způsob, jak on uděloval Tři orlí pera, to se těžko dá napodobit. Vzbudili nás – tedy ty, kteří ta Tři orlí pera zkoumali a nás vedoucí - potom jsme šli do skal na určité místo, kde v jeskyni bylo ohniště a v té jeskyni nahoře byl takový výstupek a tam bylo druhé, menší ohniště. U toho horního ohniště vystoupil Meddy a měl krásný proslov. Oheň zapálil nejdříve nahoře a pak s ním zapálil hlavní oheň dole. Nejenom pro ty, kteří ta Tři orlí pera dostali, ale i pro nás ostatní to byl nezapomenutelný zážitek.

3/ Můžeš nám říct, kolik vás bylo celkově ve středisku?

Například v roce 1945 nás bylo, to byl mimochodem velký nárůst členstva po tom německém přeučení, který němcí provedli, to tady je psáno, že bylo 375 skautů.

4/ Jak to bylo tady ve středisku po roce 1948?

Jaksi jsme věděli, že každý totalitní režim nesnese skauting. Skauting je něco, co se s tím neshoduje, tak jsme věděli, že je to konec naší činnosti. Celostátně to bylo provedeno tak, že byla sjednocena tělovýchova a sport a do toho spadl i skauting a mělo se to všechno dostat pod hlavičku Svazu mládeže. Jak jste viděli, že nás bylo 375, tak po roce 48 už nás tolik nebylo. Protože ze šesti chlapeckých oddílů zůstali tři. Pět oddílů se shromáždilo do dvou a náš jediný zůstal

samostatný. Možná, že důvod byl ten, že jsme si sami vystavěli klubovnu. Totiž v tom roce 46, když jsme ji zakládali, tak už v té skautské klubovně pro nás nebyl čas. Bylo pět dívčích a pět chlapeckých oddílů, čili deset oddílů, tak to si dovedete představit, že v jedné místnosti už pro nás nezbyl čas. A tehdy nám pan Vaněk, šéf firmy Slavík a zeť na hospodářský stroje, věnoval na hřišti za továrnou jednu kabinu, teď tam jsou domky. Říkal, to si upravte jak chcete, abyste tam mohli být i v zimě, tu vám věnuji. V oddíle nás bylo 15. A tak jsme na tom pracovali, udělali jsme si ještě druhou stěnu, vysypali škvárou, abychom tam mohli být i v zimě, aby to bylo vyhřáté, do toho jsme si udělali otvor, obložili azbestem a trubu k bubínku. Nevím, jestli pamatujete jaké to bylo dřív, nebo jestli jste viděli u babičky bubínek - taková malá kulatá kamínka, ale pěkně se v nich topilo. Teď ze dřeva jsme si vyrobili všechnen nábytek. Jako knihovna nám sloužila bedna. Protože to jsme už nepořídili regálek, už nám na něho nedal materiál, tak jsme měli knihovnu v bedně, kde jsme nosili své skautské knížky, aby si to mohl každý vypůjčovat. A když pátý oddíl dívčí taky jaksi trpěl tím, že pro ně nebylo místo, tak, ale to jsem už byl na vojně, to bylo v roce 46, moji nástupci udělali smlouvu s děvčety, že si mohli dělat schůzky taky tam u nás v klubovně. Jenže v tom 48. roce se všechno mělo převést do Svazu mládeže. Pořídili jenom sebrat všechnen majetek, stany atd., co se nashromáždilo za těch nevím kolik let. Ale s tím členstvím ve Svazu mládeže, šlo jen několik málo lidí. A ti byly nakonec nejhorší z těch všech svazáků. Například skautský prapor dali na obalení teplovodního potrubí při opravě občanské záložny. Tam, co je na náměstí banka, tak tam je někde náš prapor ve sklepe, omotaný okolo potrubí.

Potom, v roce 1968, když se znovu obnovoval skauting, teda už začínal potřetí, tak to už

nás nebylo mnoho. Tehdy jsem dostal za úkol vést vlčata. Nakonec byly dvě smečky, jednu vedl Láďa Želinger, jednu jsem vedl já. V 68. roce to trvalo jenom krátkou dobu, v 70. jsme byli opět zařazeni do Svazu mládeže. Tedy jenom ten, kdo chtěl. Zajímavé bylo i to, že třeba Pionýr, který měl za ty tři roky - 1968, 1969, 1970-, 600 tisíc na dotacích, Junák nedostal nic. Všechna majetka, co vlastně byl, tak byl z Junáka. Protože jediný majetek, který převáděl Pionýr,

bylo 20 podsad od stanů, naprosto shnilých, které ležely někde už asi 15 roků na hromadě, ani nevím kde. To byl jediný majetek, který převáděli oni. My jsme převáděli klubovnu, která se postavila v Jiráskově čtvrti. Pak tam byli automobilisti, nebo jak se to jmenovalo. Oni měli nějaký název, ale zkratka: dělali se tam zkoušky a příprava řidičů. A při tom dalším obnovení, čtvrtém, v roce 1989 nebo 1990, tak to už, co tady je za tu dobu, to vy

už znáte. To se dal do pořádku barák, co je tam teď klubovna. Nevím, jestli se dostali zpátky nějaký stany, to nevím, to by vám víc řekl někdo z nynějších hospodářů. No a ovšem tam už jsem byl jenom jako oldskaut, protože jsem si už netroufl na nějaké lezení po stromech a nebo co je potřeba při skautování, to už na mně nebylo.

